

Міністерство освіти і науки,
молоді та спорту України

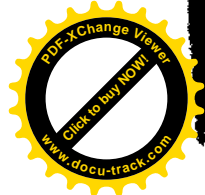
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника
Юридичний інститут

Матеріали щорічної Всеукраїнської
науково-практичної конференції
молодих вчених та аспірантів,
присвяченої 20-річчю
створення Юридичного інституту

**Вдосконалення правового
регулювання прав
та основних свобод
людини і громадянина**

27-28 квітня 2012 року

м. Івано-Франківськ, 2012

БК 67.9 (4Укр)

В15

Редакційна колегія:

В.А.Васильсва - директор Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного права;

Н.Р.Кобельска - голова науково-методичної ради Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри трудового, аграрного та земельного права;

Ю.І.Мякитив - заступник директора Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права;

О.І.Зозуляк - кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника;

І.В.Козич - старший викладач кафедри кримінального права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника;

С.М.Квасниця - завідувач інформаційно-видавничим відділом Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

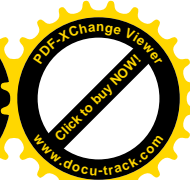
В15 Вдосконалення правового регулювання прав та основних свобод людини і громадянина [текст] : *Матеріали щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених та аспірантів*. - Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2012. - 216 с.

У збірник включені тези доповідей учасників щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених та аспірантів «Вдосконалення правового регулювання прав та основних свобод людини і громадянина», яка відбулася 27-28 квітня 2012 року на базі Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Теоретичні положення і рекомендації учасників конференції щодо удосконалення законодавства України стануть ще одним кроком на шляху розвитку правової думки і законодавчого процесу.

БК 67.9 (4 Укр)

© Юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2012

Парламенту і Ради від 12 грудня 2006 року про строк охорони авторського права і деяких суміжних прав, яка набрала чинності 16 січня 2007 року [3, с. 62]. Згідно з нею, держави-учасниці можуть передбачати охорону і для інших видів фотографій (так званих «звичайних», «нетворчих» фотографій). У зв'язку з цим Департаментом інтелектуальної власності розроблено проєкт нової редакції Закону України «Про авторське право і суміжні права». У частині 8 ст. 31 цього проєкту пропонується встановити скорочений строк чинності авторського права на фотографії у тридцять років після правомірного опублікування фотографії [2]. Зважаючи на те, що у Директиві не вказується до якого з правових інститутів слід віднести охорону «нетворчих» фотографій можна їх слід віднести до об'єктів суміжних прав, як це здійснено у більшості держав Європи.

Роблячи висновок, слід зазначити, що творчий характер виступає основним критерієм при розмежування фотографій та фотографічних творів. Адаптувати його основи можна виокремити та законодавчо закріпити статус «звичайних» фотографій, що позитивно відобразиться на відповідності норм вітчизняного законодавства про авторське право нормам європейського. Для цього у даній статті підтримується пропозиція по включенню «звичайних» фотографій до проєкту Закону України «Про авторське право і суміжні права» у якості об'єкта суміжних прав зі строком охорони у тридцять років.

1. Про авторське право та суміжні права: Закон України від 1993 року зі змінами і доповненнями. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. - №23. – Ст. 327.
2. Проєкт нової редакції Закону України «Про авторське право і суміжні права». // <http://www.sdir.gov.ua>.
3. Камюк О. Р. Проблеми охорони прав на фотографії у контексті європейської інтеграції України / О. Р. Камюк // Інтелектуальна власність. – 2007. - № 9. - с. 60-63.
4. Спасович В. Права авторська і контрафакція. – СПб., 1865. – 107 с.

Зеліско А. В.
кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Установчі документи корпоративних інвестиційних фондів

Активізація процесів залучення інвестиційних ресурсів в економіку України зумовлює зростання значення інститутів спільного інвестування, до яких належать і корпоративні інвестиційні фонди. Стаття 7 Закону України «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)» визначає корпоративний інвестиційний фонд (далі – КІФ) як ІСІ, який створюється у формі відкритого акціонерного товариства і провадить виключно діяльність із спільного інвестування [1]. При цьому слід відзначити невідповідність вказаної статті Закону України «Про акціонерні товариства», згідно з яким акціонерні товариства поділяються на публічні і приватні (ст. 5) [2].

В якості юридичної особи приватного права КІФ створюється на основі установчих документів. Установчими документами юридичної особи є, відповідно до визначення, запропонованого І. М. Кучеренко, «внутрішні локальні нормативні акти, на підставі яких створюються та/чи діють юридичні особи. Зазначені доку-

менти розробляють та підписують усі учасники (засновники), якщо інше не передбачено законом... Установчі документи можуть підписувати не тільки засновники, але і їх представники... Установчі документи можуть не підписуватися у випадку, коли вони приймаються відповідно до законодавства» [3, с. 851].

У той же час, ст. 8 Закону «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)» передбачає, що КІФ створюється згідно із законодавством щодо діяльності акціонерних товариств з урахуванням особливостей, встановлених Законом. Особливості правового статусу КІФ зумовлюються наявністю у них виключної правоздатності. Принцип виключної правоздатності, на думку Н. В. Козлової, означає, що дозвіл здійснювати певний вид діяльності є заборону на здійснення інших видів підприємницької діяльності [4, с. 15]. Вказана характеристика КІФ визначає специфіку правових механізмів, за допомогою яких здійснюється правове регулювання їх діяльності. Зокрема, мова йде про наявність спеціальних установчих документів, не притаманних для інших юридичних осіб. Адаптувати участь акціонерів статут або засновницький договір, якщо інше не встановлено законом [5]. Тобто ЦК України установчим документом установчих документів юридичних осіб.

Відповідно до ст. 9 Закону КІФ провадить свою діяльність на основі статуту та регламенту. Регламент затверджується засновниками КІФ. Зміни до регламенту затверджуються загальними зборами акціонерів. Регламент та зміни до нього підлягають реєстрації в НКЦПФР.

Регламент корпоративного інвестиційного фонду повинен містити відомості про умови, за яких може бути проведена заміна компанії з управління активами або зберігача, та порядок такої заміни із зазначенням дій, спрямованих на захист прав акціонерів; порядок визначення вартості чистих активів та ціни розміщення (викупу) акцій; розмір винагороди компанії з управління активами та покриття витрат, пов'язаних із діяльністю фонду, що відшкодовується за рахунок його активів; порядок розподілу прибутку корпоративного інвестиційного фонду; порядок та строки викупу корпоративним інвестиційним фондом своїх акцій на вимогу інвесторів; напрями інвестицій (інвестиційна декларація); мінімальну вартість договорів (угод) щодо активів ІСІ, укладених компанією з управління активами, які підлягають затвердженню наглядовою радою фонду.

Наведена ст. 9 Закону визначає, що частиною регламенту є інвестиційна декларація, яка містить напрями інвестицій. У той же час, ст. 3 Закону детально розкриває її поняття, зазначаючи, що це документ, який є складовою частиною регламенту ІСІ та додатком до договору з компанією з управління активами, в якому передбачаються основні напрями та обмеження інвестиційної діяльності ІСІ. Цілком очевидно, що таке неоднозначне визначення інвестиційної декларації спричиняє складнощі щодо розуміння її правової природи.

Викликає подвійне формулювання ст. 3 Закону, згідно з якою у договорі з компанією з управління активами (далі – КУА) визначаються основні напрями та обмеження інвестиційної діяльності ІСІ. Адаптувати участь акціонерів статут або засновницький договір, якщо інше не встановлено законом [5]. Тобто ЦК України установчим документом установчих документів юридичних осіб.

підпису тих документів, на основі яких функціонує КІФ, а тому теж має ознаки документа установчого характеру, проте його володіння в першу чергу повинно бути зорієнтовані на окреслення обсягу повноважень КУА з метою захисту прав та інтересів інвесторів.

Аналіз Закону «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)» дозволяє стверджувати, що серед відомостей, які обов'язково повинні міститися в регламенті КІФ є ті, які згідно з тим же ж Законом є істотними умовами договору з КУА. Ст. 9 Закону вказує, що регламент повинен містити відомості про розмір винагороди КУА. Норма ст. 55 Закону передбачає, що до істотних умов договору між КІФ та КУА належить розмір винагороди.

Викладені положення свідчать про те, що чинне законодавство не містить послідовної та єдиної концепції закріплення відомостей щодо правосуб'єктності КІФ у статуті, регламенті, інвестиційній декларації та договорі з компанією з управління активами. Тому виникає потреба приведення у відповідність між собою норм Закону «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)» щодо впорядкування переліку відомостей, які повинні міститися в документах установчого характеру корпоративного інвестиційного фонду.

1. Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди): Закон України від 15 березня 2001 року № 2299-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 21. – Ст. 103.
2. Про акціонерні товариства: Закон України від 17 вересня 2008 року № 514-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2008. – № 50-51. – Ст. 384.
3. Енциклопедія цивільного права України / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України / [відп. ред. Я. М. Шевченко]. – К.: Ін Юре, 2009. – 952 с.
4. Козлова Н. В. Правосуб'єктність юридического лица / Н. В. Козлова. – М.: Статут, 2005. – 476 с.
5. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. №435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40 – 44. – Ст. 356.

*Ковалишин О.Р.
асистент кафедри цивільного права, Юридичний інститут, Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника*

Арешт акцій: проблеми теорії і практики

Значна частина корпоративних спорів пов'язана з обігом акцій. Часто учасники судового процесу змушені звертатися до такого заходу забезпечення позову як арешт акцій. Разом з тим процедура накладення арешту на даний вид майна не є досконалою. Відносно слабке правове регулювання порядку накладення арешту на акції спричинило чимало зловживань в господарському процесі. Не в останню чергу це зумовлено подвійною природою акції як цінного паперу. З одного боку акція – це річ. З іншого боку акція посвідчує сукупність корпоративних прав щодо управління товариством, отриманням дивідендів, частки майна при його ліквідації тощо.

Як зазначає О.С.Швиденко, акція, як цінний папір, вирізняється з поміж інших емісійних цінних корпоративним характером права, нею посвідченою,

що обумовлює необхідність встановлення щодо акції індивідуалізованого режиму, який, з урахуванням зазначених особливостей не може повністю співпадати з правовим режимом інших емісійних цінних паперів [1, с. 4].

Одне з питань, що виникають при арешті акцій: чи означає арешт акцій заборону реалізації корпоративних прав, що випливають з них?

Законодавчо вище зазначена проблема прямо не врегульована. Частиною 4 ст. 67 ГПК України закріплено, що не допускається забезпечення позову шляхом заборони участі акціонерів або учасників у загальних зборах товариства, визначення правомочності загальних зборів акціонерів або учасників товариства. Але чи стосується це обмеження тільки заборони відповідачеві вчиняти певні дії (п. 2 ч. 1 ст. 67 ГПК України)? Чи його дія розповсюджується також і на інші заходи забезпечення позову, зокрема, арешт акцій (п. 1 ч. 1 ст. 67 ГПК України)?

Певну ясність вніс Вищий господарський суд України в Рекомендаціях №04-5/14 від 28.12.2007 року «Про практику застосування законодавства у роз'язді справ, що виникають з корпоративних відносин». В п. 2.7. зазначено, що накладення арешту на акції означає обмеження права відчужувати акції, а не обмеження прав, пов'язаних з акціями. Арешт акцій не позбавляє їх власника можливості реалізації пов'язаних акціями корпоративних прав і не призводить до зменшення загальної кількості акцій у статутному капіталі акціонерного товариства та, відповідно, загальної кількості голосів акціонерів. Тому у визначенні правомочності загальних зборів акціонерів у господарських судах відсутні підстави для неврахування голосів акціонерів, акції яких перебувають під арештом [2].

Пленум Верховного Суду України в Постанові №13 від 24.10.2008 року «Про практику роз'язку судами корпоративних спорів» висловився аналогічно (п. 48) [3].

Серед науковців погляди на обсяг корпоративних прав, якими володіє акціонер, акції якого арештовані, різняться.

На думку Л.С.Михалевича, важливе значення має направленість позову. Вчений висловлює точку зору про те, що у випадку арешту акцій як засобу забезпечення майнових вимог позивача (наприклад, стягнення на майно боржника у зв'язку з невиконанням умов кредитного договору), справедливо, що акціонер не позбавляється права на управління товариством. Адже кінцева мета позову продаж та виручення коштів для задоволення майнових інтересів кредитора.

У випадку, коли спір випливає із відносин володіння акціями, то на думку автора, доречно накладати арешт на акції, обмежувати корпоративні права володільця акціями [4, с. 83].

Підтримує вище зазначену позицію В.І.Добровольський, який зазначає, що відповідач, який голосує акціями, що придбані на підставі оспорюваного рішення, має можливість приймати участь у прийнятті рішення про додатковий випуск акцій, про укладення значного правочину, правочину щодо вплинення якого є заінтересованість, про призначення керівника (який зможе реалізувати майно товариства по заниженій вартості) [5, с. 142].

Вище зазначені автори виходять з наступного. Мета арешту – забезпечення позову або стягнення, тобто арешт гарантує позивачеві можливість, у разі визнання судом його вимоги, задоволення заявлених позивачем вимог з боку відповідача. Тож якщо метою позову був спір з приводу корпоративних прав, то закономірно